

Nationalspråksstrategin – konkreta åtgärder

Riktlinjer för nationalspråksstrategin

RIKTLINJE 1: RÄTT TILL SERVICE PÅ EGET SPRÅK

- Tillgång till språkkunnig personal (speciellt social- och hälsovårdstjänster)
- Digitalisering och tillgänglighet
- Språkkunskaper i förvaltningen

RIKTLINJE 2: TRYGGA NATIONALSPRÅKENS STÄLLNING

- Nationalspråkens ställning i forskning och näringsliv
- Samexistens med engelskan
- Upprätthållande av terminologin
- Språkpolitik för landets största språk

RIKTLINJE 3: LEVANDE TVÅSPRÅKIGHET

- Attityder
- Möten mellan språkgrupper
- Bägge språkens synlighet
- Kultur och medier
- Förenings- och fritidsverksamhet
- Nordiskt samarbete
- Nyta och arbetsmöjligheter för individen och samhället

**NYANLÄNDAS
MÖJLIGHET
ATT
INTEGRERAS I
SPRÅK-
GEMENSKAPEN**

Riktlinje 1 och mål

RIKTLINJE 1: RÄTT TILL SERVICE PÅ EGET SPRÅK

- Tillgång till språkkunnig personal (speciellt social- och hälsovårdstjänster)
- Digitalisering och tillgänglighet
- Språkkunskaper i förvaltningen

Mål

- 1.1. Tillgången till språkkunnig arbetskraft på båda nationalspråken säkerställs
- 1.2. Miljöer där det är naturligt att uträtta ärenden på sitt eget språk skapas och upprätthålls
- 1.3. De språkliga rättigheterna i social- och hälsovårdsreformen tryggas
- 1.4 Båda nationalspråken används aktivt inom den offentliga förvaltningen
- 1.5. Digitaliseringen stöder tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och tillgången till tjänster på båda nationalspråken

Riktlinje 2 och mål

RIKTLINJE 2: TRYGGA NATIONALSPRÅKENS STÄLLNING

- Nationalspråkens ställning i forskning och näringsliv
- Samexistens med engelskan
- Upprätthållande av terminologin
- Språkpolitik för landets största språk

Mål

- 2.1. Användningen av finska och svenska som vetenskapsspråk urholkas inte och betydelsen av terminologiarbete ökar
- 2.2. Nationalspråken lever sida vid sida med engelskan
- 2.3. Det finska språkets livskraft stärks
- 2.4. Nationalspråkens ställning och de språkliga rättigheterna tryggas i stora administrativa reformer
- 2.5. Behovet av lättläst beaktas som en del av tillgängligheten

Riktlinje 3 och mål

RIKTLINJE 3: LEVANDE TVÅSPRÅKIGHET

- Attityder
- Möten mellan språkgrupper
- Bägge språkens synlighet
- Kultur och medier
- Förenings- och fritidsverksamhet
- Nordiskt samarbete
- Nytt och arbetsmöjligheter för individen och samhället

Mål

3.1. Starka kunskaper i modersmålet stöder studier i andra språk

3.2. Var och en har möjlighet att lära sig nationalspråken

3.3. Båda nationalspråken syns och hörs i samhället

3.4 Språkklimatet i Finland är tolerant och fördomsfritt och det finns ett naturligt umgänge mellan språkgrupperna

3.5 Tack vare våra nationalspråk har Finland starka band till Norden

Nyanländas tillträde till språkgemenskapen

**NYANLÄNDAS
MÖJLIGHET ATT
INTEGRERAS I
SPRÅK-
GEMENSKAPEN**

Mål:

4.1 Integration på båda nationalspråken möjliggörs

Konkreta åtgärder

- Under varje mål finns förslag till konkreta åtgärder.
- Alla ministerier har inte än konsulterats om åtgärdernas innehåll eller genomförande.
- Åtgärder markerade med rött kräver fortsatt beredning.

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.1. Tillgången till språkkunnig arbetskraft på båda nationalspråken säkerställs

Utmaning: Tillgången till och rekryteringen av språkkunnig personal, särskilt på svenska.

Åtgärder:

- 1) Identifiera branscher med särskilt stor brist på arbetskraft.
- 2) Bedöma personalbehoven inom alla branscher med brist på arbetskraft med hjälp av en regelbunden yrkesbarometer som beaktar frågor om tillgången till svenskspråkig arbetskraft (**Ansvar: ANM**). Informationen används för att planera det svenskspråkiga utbildningsutbudet och nybörjarplatserna. (Ansvar: UKM)
- 3) Säkerställa att kompetent personal finns på de områden där ett behov redan har identifierats (t.ex. social- och hälsovården, småbarnspedagogiken, skolkuratorer, specialundervisningen, räddningsväsendet, polisen, lantmätare). Avtala om antalet nybörjarplatser i resultatavtalsförhandlingarna mellan UKM samt universiteten och yrkeshögskolorna. Beakta den regionala och språkliga tillgången vid fördelningen av nybörjarplatser. (Ansvar: UKM)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.1. Tillgången till språkkunnig arbetskraft på båda nationalspråken säkerställs (forts.)

4) Utgående från var bristen på svenskspråkig arbetskraft finns göra en lägesbeskrivning och analys över högskolornas utbildningsansvar och de tillstånd läroanstalter har att ordna examina och utbildning i läroanstalter som är belägna i tvåspråkiga regioner. (Ansvar: UKM, IM, **SHM**).

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.2. Miljöer där det är naturligt att uträtta ärenden på sitt eget språk skapas och upprätthålls

Utmaning: De språkliga rättigheterna tillgodoses i varierande omfattning på svenska och de miljöer där det är naturligt att tala svenska minskar.

Åtgärder: Inleda ett försök med servicemiljöer på svenska hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (DVV). I försöket görs språkbaserad planering, skapas svenskspråkiga servicestigar och utreds hur åtgärderna inverkar på myndigheterna och kundnöjdheten. (Ansvar: JM, **VM och DVV**)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.3. De språkliga rättigheterna i social- och hälsovårdsreformen tryggas

Utmaning: Att använda sitt eget språk i social- och hälsovårdstjänsterna upplevs som särskilt viktigt för individen, men det finns brister i tillgången till tjänster på minoritetsspråket och tjänsteproducenterna vet inte var i servicekedjan det är särskilt viktigt att kunden får service på sitt eget språk.

Åtgärder:

- 1) Velfärdsregionerna tar i bruk de verktyg som bereddes i samband med genomförandet av social- och hälsovårdsreformen om hur de språkliga rättigheterna ska tryggas i de tjänster som velfärdsregionerna producerar. (Ansvar: **SHM, i samarbete med Finlands Kommunförbund och Folktinget samt eventuellt också JM + rekommendation till velfärdsregionerna**)
- 2) Ett pilotprojekt med sex dialoger mellan myndigheter och kunder genomförs med hjälp av Dialogpaus-metoden. Syftet är att öka förståelsen för språkets betydelse när det gäller att trygga servicekvaliteten. I pilotprojektet deltar myndigheter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet. (Ansvar: JM, **SHM** och IM)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.4. Båda nationalspråken används aktivt inom den offentliga förvaltningen

Utmaning: Svenskan håller på att försvinna som språk i förvaltningen.

Åtgärder:

- 1) Införa omvända krav på språkkunskaper hos alla statliga myndigheter, d.v.s. att man för en del av tjänsterna har som behörighetsvillkor utmärkta kunskaper i svenska och nöjaktiga kunskaper i finska. (Ansvar: JM och UKM)
- 2) Integrera i karriärtänkandet ett mål om att uppfylla språkkunskapskraven under tjänsteförhållandet. (Ansvar: alla ministerier)
- 3) Ministerier och statliga myndigheter går årligen igenom personalens faktiska språkkunskaper i nationalspråken och riktar språkutbildning till de funktioner där utbildning behövs. (Ansvar: alla ministerier)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.4. Båda nationalspråken används aktivt inom den offentliga förvaltningen, fortsättning

- 4) Inleda en utredning (VN-TEAS-projekt) med syfte att utreda kunskaperna i nationalspråken och andra språk vid ministerier och statliga myndigheter (JM, FM och IM).
- 5) Starta ett program för tjänstemannautbyte med Åland (Ansvar: FM och Utbildningsstyrelsen)
- 6) Den offentliga förvaltningen är en föregångare och ett föredöme även på individnivå. Regeringen är alltid synlig på båda nationalspråken (pressmöten, pressmeddelanden, inlägg på sociala medier, utlåtanden och ställningstaganden). Båda nationalspråken används i ministeriernas interna kommunikation och möten så att var och en kan använda sitt eget modersmål. (Ansvar: alla ministerier)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.5. Digitaliseringen stöder tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och tillgången till tjänster på båda nationalspråken

Utmaning: Språkperspektivet beaktas inte vid planeringen och genomförandet av digitala tjänster.

Åtgärder:

- 1) **Utreda om det finns behov av att uppdatera lagstiftningen om digitala tjänster så att den inkluderar språkaspekten. (Ansvar: FM)**
- 2) Språkperspektivet inkluderas i tillämpningsanvisningen för lagstiftningen för dem som utvecklar digitala tjänster. (Ansvar: FM)
- 3) Sakkunnigstöd för planering av digitala tjänster erbjuds också svenskspråkiga aktörer. (Ansvar: FM och myndigheten för digitalisering och befolkningsdata)

Riktlinje 1: Rätt till service på eget språk

Mål 1.5. Digitaliseringen stöder tillgodosendandet av de språkliga rättigheterna och tillgången till tjänster på båda nationalspråken, fortsättning

- 4) Starta ett projekt i statsrådet för att inventera ministeriernas, ämbetsverkens, förvaltningsområdenas webbsidor ur språkperspektiv så att de följer JM:s praktiska anvisningar om tillämpningen av språklagstiftningen i webbtjänster (OM/7/58/2015). Samma rekommendation ges till tvåspråkiga kommuner och samkommuner. (Ansvar: JM och alla ministerier)
- 5) Skapa nationella riktlinjer för hur offentliga webbsidor ska planeras vad gäller nationalspråkens synlighet och webbsidornas funktionalitet. (Ansvar: JM, FM och alla ministerier)
- 6) Skapa en guide för hur kommunens webbsidor ska utformas på ett språkligt rätt sätt tillsammans med Kommunförbundet (Ansvar: JM, FM + rekommendation till kommunerna)

Riktlinje 2: Trygga nationalspråkens ställning

Mål 2.1. Användningen av finska och svenska som vetenskapsspråk urholkas inte och betydelsen av terminologiarbete ökar

Utmaning: Nationalspråkens ställning är på väg att försvagas särskilt inom näringslivet, vetenskapen och snabbt växande branscher (såsom IT).

Åtgärder:

- 1) Universiteten rekommenderas att i sina språkprogram identifiera områden där nationalspråkens ställning riskerar att urholkas.
- 2) Universiteten rekommenderas stärka användningen av nationalspråken i vetenskapliga publikationer och i sin kommunikation om forskning och vetenskap.
- 3) Universiteten rekommenderas erbjuda studerande med ett främmande språk som modersmål tillräckliga möjligheter att studera nationalspråken för att de ska kunna finna en plats i det finländska arbetslivet och integreras i samhället.
- 4) Åtgärd till stöd för terminologiarbetet.

Ansvar: En rekommendation till universiteten som UKM kan stärka genom informations- och resultatstyrningen av universiteten. Åtgärdsprogrammet Finska som andraspråk (S2) (UKM)

Riktlinje 2: Trygga nationalspråkens ställning

Mål 2.2. Nationalspråken lever sida vid sida med engelskan

Utmaning: Engelskan håller på att bli ett officiellt servicespråk vid sidan av nationalspråken, men det finns ingen heltäckande kunskapsbas om användningen av engelska och dess konsekvenser.

Åtgärder: Inleda en utredning (VN-TEAS-projekt) om engelska som servicespråk. Syftet är att utreda nuläget och skapa en helhetsbild av användningen av engelska som servicespråk i tjänster, vetenskap och näringslivet och hur språkets ställning inverkar på finskas och svenskas livskraft och användningsområde. (Ansvar: JM, FM, UKM och ANM)

Riktlinje 2: Trygga nationalspråkens ställning

Mål 2.3. Det finska språkets livskraft stärks

Utmaning: Finland är det enda landet i världen där finska är ett officiellt språk. Finska språkets ställning har förändrats under de senaste årtiondena och språkets ställning i samhället hotar att försämrats.

Åtgärder: Skapa en politik för det största språket i vårt land, finskan, för att trygga språkets livskraft, t.ex. genom att utse en utredare för att kartlägga och fastställa finskans nuläge och utmaningar samt språkpolitiska mål. (Ansvar: JM)

Riktlinje 2: Trygga nationalspråkens ställning

Mål 2.4. Nationalspråkens ställning och de språkliga rättigheterna tryggas i stora administrativa reformer

Utmaning: När administrativa reformer genomförs fästs inte tillräcklig uppmärksamhet vid hur de språkliga rättigheterna tillgodoses i praktiken.

Åtgärder:

- 1) I samband med administrativa reformer utarbeta en plan för att ordna tjänster och servicestigar på minoritetsspråk och för att samordna språktjänsterna vid myndigheterna så att de språkliga rättigheterna tillgodoses. (Ansvar: alla ministerier)
- 2) Utveckla en modell för planering och samordning av språktjänster. (Ansvar: JM)

Riktlinje 2: Trygga nationalspråkens ställning

Mål 2.5. Behovet av lättläst beaktas som en del av tillgängligheten

Utmaning: Ett svårt språk hindrar många människor från att fungera som fullvärdiga medborgare i det finska samhället.

Åtgärd om att öka användningen av den lättlästa finskan och svenskan.

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål: 3.1. Starka kunskaper i modersmålet stöder studier i andra språk

Utmaning: Bristfälliga kunskaper i modersmålet utgör ett hinder för inlärnin g i allmänhet och inlärnin g av andra språk i synnerhet.

Åtgärder:

- 1) Utarbeta en nationell läskunnighetsstrategi före utgången av 2021. Bredda arbetet kring läskunnighet från barn och unga till att utveckla läskunnigheten i alla åldrar. Rikta finansiering till undervisning i läskunnighet och material för det. Genomföra riktlinjerna i läskunnighetsstrategin. (Ansvar: UKM och Utbildningsstyrelsen)
- 2) Stärka undervisningen i modersmålet och i modersmålsliknande (*modersmålsinriktad*) finska och svenska genom att rikta resurser till språkmedveten lärarutbildning och kontinuerligt lärande för lärare (från småbarnspedagogiken till högskolorna). (Ansvar: UKM och Utbildningsstyrelsen)

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål 3.2. Var och en har möjlighet att lära sig nationalspråken

Utmaning: Motivationen att studera det andra inhemska språket minskar (både finska och svenska språket).

Åtgärder:

- 1) Kommunerna rekommenderas erbjuda det andra inhemska språket som A1-språk och ordna undervisning oberoende av gruppstorlek. (finansiering?)
- 2) Ta fram åtgärder för att stärka inläringen av det andra inhemska språket i skolan. (Föresatsen i regeringsprogrammet inte genomförd än.)
- 3) Utredda vad sloandet av det obligatoriska andra inhemska språket i studentexamen har inneburit för språkkunskaperna i Finland.
- 4) Utarbeta material med information till föräldrar/vårdnadshavare om fördelarna med att lära sig det andra inhemska språket.

Ansvar: UKM / Rekommendation till kommunerna

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål 3.3. Båda nationalspråken syns och hörs i samhället

Utmaning: I regioner där det andra språket är ett minoritetsspråk finns det ofta färre evenemang inom kultur, media och idrott att tillgå på det egna språket.

Åtgärder:

- 1) Främja kulturproduktion på finska och svenska och översättning av litteratur. (Ansvar: UKM)
- 2) Stödja tvåspråkiga kommuner att stärka idrotts- och kulturutbudet på kommunens minoritetsspråk. (Ansvar: UKM)
- 3) Stärka det avgiftsfria nordiska/svenskspråkiga tv-utbudet. (Ansvar: KM och rekommendation till YLE)

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål 3.4. Språkklimatet i Finland är tolerant och fördomsfritt och det finns ett naturligt umgänge mellan språkgrupperna

Utmaningar: Attityder och fördomar mot dem som talar ett annat språk, geografiska språkgränser, okunskap om den andra språkgruppen, rädsla för att inte kunna det andra språket tillräckligt väl och brist på naturliga kontakter med den andra språkgruppen.

Åtgärder:

- 1) Etablera verksamheten med vänklasser och besök av företrädare för olika språkgrupper inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. (Ansvar: UKM)
- 2) Stödja barns språkinläring från och med småbarnspedagogiken genom att stärka och utvidga verksamheten kring språkbad och språkduschar. (Ansvar: UKM)
- 3) Ta fram läromedel om Finlands nationalspråk för den grundläggande utbildningen. (Ansvar: UKM)

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål 3.4. Språkklimatet i Finland är tolerant och fördomsfritt och det finns ett naturligt umgänge mellan språkgrupperna, fortsättning

- 4) Utreda vad man lär ut om svenskan i Finland och finlandssvenskar i de finskspråkiga läromedlen och i skolorna, med syfte att stärka dessa kunskaper. (Ansvar: UKM)
- 5) Skapa modeller för tvåspråkig hobbyverksamhet. (Ansvar: UKM)
- 6) Utarbeta audiovisuellt utbildningsmaterial för myndigheterna om de språkliga rättigheterna och språkets betydelse för tjänstekvaliteten. Skräddarsy material enligt myndighet och ta in materialet i utbildningen för olika uppgifter. (Ansvar: JM för att ta fram material, ministerierna enligt myndigheter, inom utbildning även UKM)

Riktlinje 3: Levande tvåspråkighet

Mål 3.5. Tack vare våra nationalspråk har Finland starka band till Norden

Utmaning: Tvåspråkighet eller flerspråkighet ses inte som en resurs och Finland utnyttjar inte fullt ut de möjligheter som den samnordiska marknaden för studier och arbete erbjuder.

Åtgärder:

- 1) Lyfta redan i den grundläggande utbildningen fram nyttan av kunskaper i svenska på den inhemska och nordiska studie- och arbetsmarknaden, t.ex. genom att etablera verksamheten med vänskapsklasser och besök av företrädare för olika språkgrupper i skolor och småbarnspedagogiken. (Ansvar: UKM)
- 2) Stärka rörligheten bland studerande bl.a. genom att utnyttja det nordiska gymnasieavtalet. (Ansvar: UKM)
- 3) Inleda ett pilotprojekt i Sverige där Finland marknadsförs som ett lockande studieland. Öka de övriga nordiska ländernas medvetenhet om att det i Finland finns flera helt svenska utbildningsprogram. (Ansvar: UM, Business Finland och UKM)
- 4) Underlätta människors rörlighet mellan de nordiska länderna genom att motarbeta nordiska gränshinder. Vid varje ministerium utses en ansvarig tjänsteman för att avlägsna nordiska gränshinder. (Ansvar: UM och alla ministerier)

Nyanländas tillträde till språkgemenskapen

Mål 4.1. Integration på båda nationalspråken möjliggörs

Utmaning: Det finns stora regionala skillnader i ordnandet av integrationsutbildning på svenska och myndigheterna saknar förståelse för eller verktyg att erbjuda nyanlända en integrationsväg på svenska.

Åtgärder: Utveckla fungerande och kostnadseffektiva verksamhetsmodeller för befrämjandet av integration på svenska, bl.a. genom att

- 1) intensifiera samarbetet med och mellan aktörer inom integrationen på svenska
- 2) utarbeta tydliga och enhetliga anvisningar för tvåspråkig integration till stöd för arbets- och näringsbyråerna
- 3) stärka den svenskspråkiga integrationen samt kompetensen och kunskapsbasen om den svenskspråkiga integrationen i den nationella kompetenscentrumverksamheten t.ex. genom att en tjänsteman i kompetenscentret har ansvar för den svenska integrationen och bl.a. har utmärkta kunskaper i svenska, och
- 4) öka myndigheternas medvetenhet om att integration på svenska bör främjas också i praktiken, i synnerhet i tvåspråkiga kommuner.

Ansvar: ANM och rekommendation till kommunerna